

בית ספר כרמים

מרחב דיאלוגי ללמידה והתפתחות לכל הבאים בשעריו

מצפן

מסמך זה מהווה ניסיון לשרטט את הקווים והעקרונות המנחים של ביה"ס, ומשמש כמצפן שיסייע לנו לכוון את עצמנו במסע ההתפתחות וההבנייה של בית הספר, כאשר האופן בו יתורגמו העקרונות הלכה למעשה נתון לשינויים מתמידים.

מערכות יחסים:

אנו מאמינים שמידת אושרו של האדם ותחושת המשמעות שלו מושפעת בעיקר מטיב ואיכות מערכות היחסים בחייו. לפיכך ביה"ס שם בראש ובראשונה דגש על פיתוחן של מערכות יחסים משמעותיות בין כל הדמויות בביה"ס, ולמידה מתמדת של מיומנויות דיאלוג ומודעות רגשית-חברתית. נושא זה תמיד יעמוד בראש סדר העדיפויות הבית ספרי, ויקבל קדימות על פני כל תוכן לימודי אחר.

למידה:

אנו מאמינים שלמידה היא מסע אינסופי המתמשך לאורך כל חיינו והיא ערך ותכלית בפני עצמה ולא רק אמצעי להשגת ידע והישגים. למידה יכולה להתרחש בכל זמן ובכל מקום ולכן עיקר תפקידו של ביה"ס לזמן ולפתוח עבור הילדים והצוות הזדמנויות ללמידה במגוון סגנונות, מרחבים ונושאים. בית הספר רואה עצמו מחויב לתכני הליבה של משרד החינוך, תוך גמישות פדגוגית מירבית ומתן דגש על המוטיבציה ללמוד, החירות לטעות, פיתוח מיומנויות למידה עצמאית ושיתופית, וטיפוח מודעות עצמית של הלומדים לסגנונות הלמידה האישיים שלהם.

חינוך אישי:

אנו מאמינים שכל אדם הוא ייחודי, ומטרתו של ביה"ס לראות כל אחד ואחת בראייה הוליסטית ולאפשר לו/לה לגלות, לחקור, לפתח ולהביא לידי ביטוי את ייחודו/ה. לכן הלמידה וההערכה בביה"ס יהיו מותאמות אישית לכל לומד/ת באופן התומך את תהליך ההתפתחות האישי שלו/ה, ובאופן המעודד יוזמה, יצירה ומימוש עצמי במסגרת ביה"ס. כחלק מתפיסה זו, ביה"ס ישאף לפתוח את שעריו בפני מגוון רחב ככל האפשר של שונויות, ויטפח תפיסה פלורליסטית המכבדת ומעריכה את "האחרות" והייחודיות שבכל אדם.

קהילה ושותפות:

ביה"ס כרמים הוקם כבית קהילתי, סביבו קהילה רחבה לומדת ויוצרת של הורים מורים ותלמידים הפתוחה לכל החפץ לקחת בה חלק. אנו שואפים שביה"ס יתפקד כליבה הפועם של הקהילה באופן שיעודד את כלל חבריה (ילדים ומבוגרים גם יחד) לקחת אחריות ולהיות שותפים פעילים בעיצוב וקידום החברה והסביבה בה אנחנו חיים. כחלק מכך, אנו שואפים ליצור שותפות עמוקה ולא יחסי "נותן שירות - לקוח" בין קהילת ההורים והצוות החינוכי תוך קשב הדדי וחלוקת אחריות ברורה ומכבדת. קהילת ההורים תתמוך ותכבד את האוטונומיה של הצוות החינוכי להגשים את העקרונות של ביה"ס ע"פ תפיסת עולמם ושיקוליהם הפדגוגיים, כולל הזכות לטעות, ולחפש את הדרך. הצוות החינוכי יתמוך בעשייה הקהילתית הרחבה המתקיימת בין ומחוץ לכתלי בית הספר בהובלת ההורים.

לסיכום חשוב להדגיש כי ביה"ס הוקם קודם כל כדי לשרת את בני האדם הבאים בשעריו, ילדים ומבוגרים כאחד, ולהוות מרחב למידה, התפתחות וצמיחה עבורם, ולא בכדי לשרת אידיאולוגיית-על כלשהי או מסמכי חזון פומפוזיים כגון זה.

מסמך עקרונות

קהילת ההורים – הלכה למעשה

פרק זה מהווה המשך ישיר למצפן בית הספר ומשקף את תפקידם של ההורים בתוך השיח החינוכי ובחיי בית הספר. הורי ביה"ס מתבקשים להתעמק בעקרונות העולים במסמך זה ומוזמנים להצטרף למפגשי הוועדות להמשך התעמקות ודיאלוג.

מערכות יחסים

- בית הספר וקהילת כרמים מחויבים בשיח פתוח, ישיר ומכבד בין כלל חברי הקהילה (ילדים/הורים/מחנכים). זהו עיקרון יסודי של ביה"ס כרמים, אשר מהווה קרקע ללמידה משותפת לכל חבריו.
- בקהילת ההורים כללי שיח פתוח ומכבד בין הורים להורים, ובין הורים למחנכים/ות, בדגש על שיח ישיר וצמצום השיח הוירטואלי (מייל/וואטסאפ) ככל הניתן. קבוצות הוואטסאפ הן כלי להעברת הודעות ועדכונים בלבד.
- במקרים של חוסר הסכמה וחילוקי דעות תיעשה פנייה ישירה לשיחה. הורים המעוניינים לתרום לשיח החינוכי ולהביע את דעתם בנושאים השונים, מוזמנים לקחת חלק פעיל בוועדות בית הספר באופן שוטף ורציף, ובכך לעודד יוזמות בונות וחיוביות.
- בית ספר כרמים מחנך למגוון תרבותי, לימודי וחברתי, קהילת כרמים מקבלת ונוהגת בכבוד כלפי כלל באי בית הספר, מעודדת שונות, מגוון מנהגים, בחירות וצרכי הפרט. קהילת כרמים מעודדת את המגוון של משפחות וצוות מתרבותיות, דתות ואורחות חיים מגוונים, ורואה בכך ביטוי משמעותי לערכי הקהילה ובית הספר.
- כדי לעודד גם את הילדים למערכות יחסים ישירות ומכבדות (בביה"ס ובכלל) נבקש מההורים לשלוח את ילדיהם לביה"ס ללא מכשיר סלולרי. בכיתות הגבוהות יותר תיבחן האפשרות לרכוש במרוכז מכשירים סלולריים שאינם חכמים כנהוג ביוזמת "תנו לגדול על שקט".

למידה

- כחלק אינטגרלי מיחסי האמון שבין קהילת ההורים לקהילת המחנכים, ניתן חופש פעולה מלא לצוות החינוכי להעביר את התכנים החינוכיים לפי שיקול דעתם הפדגוגי. הורים המעוניינים להעלות לשיח תכנים ספציפיים או סוגיות חינוכיות שונות מוזמנים לפנות לצוות ולנציגי ההורים ולהעלות לדיון את הסוגיה הרלוונטית. בביה"ס כרמים ההורים מכירים בעקרונות הבאים:
- הלמידה מתרחשת בכל מקום ובכל זמן, ולכן אין עדיפות של תחום תוכן אחד על פני השני, או של סביבת למידה אחת על פני השניה.
- העיסוק בשיח רגשי-חברתי קודם לתכנים לימודיים אחרים.
- הצוות החינוכי מעודד את הילדים לקחת אחריות אישית על סביבתם (סדר ונקיון הכיתה ושטחי ביה"ס), ועל תהליך הלמידה שלהם (למידה מתוך הנעה פנימית, וללא ציפייה מהמחנכים/ות להכריח את הילדים ללמוד). בכרמים מאמינים ביכולתם של ילדיהם ללקיחת אחריות זו, גם אם המשמעות היא שלעיתים הילדים יטעו או יתעכבו בהשגת המטרות.

חינוך אישי

- הלמידה בביה"ס כרמים מתקיימת במרחבי למידה מגוונים ורב גילאיים, ומתוך בחירותיהם ותחומי העניין של הילדים. תהליך הלמידה מלווה על-ידי תהליך הערכה מגוון, וכולל בניית מצפן מלווה לאור השנה. לאור זאת:
- ההורים יאפשרו לילדיהם להתקדם בקצב המתאים להם תוך התחשבות בבחירותיהם ותחומי העניין שלהם. ההורים יעודדו אותם גם במקרים של טעויות ולימוד מהן.
- מתוך התייחסות לכישוריו ויכולותיו האישיות של כל ילד וילד, ההורים יבינו כי חלק מהלמידה המתקיימת בביה"ס מתבצעת במרחבי למידה רב גילאיים ויעודדו למידה זו.
- ההורים יהיו חלק מתהליך הלמידה והרפלקציה ויימנעו מהשפעה או לחץ על ילדיהם ללמוד, או מהשוואה בין ילדיהם לאחרים.

קהילה ושותפות

הבאים בשערי קהילת כרמים ישאפו לקחת חלק ולתרום לתהליכי הצמיחה וההתפתחות בכרמים בפרט ושל הקהילה בכלל, כפי שימצאו לנכון. מתוך הכרה בערכי הקהילתיות הנשענים על שותפות בחיי ביה"ס, יש חשיבות לכך שההורים ישמשו כדוגמה לילדיהם ויקחו חלק פעיל בחיי בית הספר. למשל - במעורבות באחת מהועדות בביה"ס, השתתפות בסדנאות "שישי הורים", ארגון פעילויות קהילתיות, השתתפות במעגלי הורים וכו'.

שני עקרונות נוספים העוסקים בשותפות הינם:

- בכרמים מעודדים מתן חיסונים לפי המלצות משרד החינוך ומשרד הבריאות ומקפידים על שמירת נוהלי האלרגיה והרגישות בשטח ביה"ס (לפי הנחיות ביה"ס), מתוך אחריות קהילתית לבריאות הפרט והציבור.
- מתוך עקרונות השמירה על הסביבה, בביה"ס ובקהילת כרמים נמנעים משימוש בכלים חד פעמיים, וכן מעודדים ועוסקים במיחזור ופעילויות ידידותיות לסביבה בחיי בית הספר ובכלל.

ועדות בית הספר

- לשם פעילותו השוטפת של בית הספר, הוקמו ועדות שונות אשר מורכבות מהורים וצוות חינוכי הפועלים יחדיו. כל ועדה נפגשת בתדירות משתנה, בהתאם למטרותיה, ועוסקת בתחומי אחריות שונים. בראש כל ועדה יבחר אחראי מטעם ההורים ונציג צוות, שיפקחו על מכלול הפעילות בוועדה, סיכום ההחלטות המתקבלות בה ומעקב אחריהן. ההשתתפות התנדבותית, אך נדרשת מחויבות ונוכחות רציפה כדי לאפשר שיח ענייני בין החברים.
1. **ועד שכבתי** - נציגי הורים מכל שכבה אשר נפגשים אחת לחודש עם מחנכי השכבה לדון בעניינים הקשורים לשכבה שלהם (3-5 הורים מכל כיתה, סה"כ עד 10 נציגים בשכבה).
  2. **הנהגת הורים** - נציגי הוועדים השכבתיים השונים, אשר נפגשים עם הנהלת ביה"ס מידי חודש ועוסקים בנושאים הקשורים לכלל בית הספר (2 נציגים מכל כיתה הנמצאים גם בוועד שכבתי). בנוסף להימצאות בוועד השכבתי נציגי הנהגה צריכים גם לקחת חלק בוועדה אחת לפחות ו/או בקשר מול גורמים חיצוניים.
  3. **צוות המודל החינוכי** - צוות אשר נפגש פעם-פעמיים בחודש ועוסק בבניית הפדגוגיה הבית-ספרית באופן תהליכי. חלק מהמפגשים מיועדים לצוות החינוכי ולהורים החברים בוועדה, וחלקם יהיו פתוחים לכלל הקהילה במסגרת "מדברים חינוך".
  4. **צוות זהות** - צוות שעוסק בנושאי זהות, חגים, טקסים, מסורת ועוד על מנת לאפשר שיח קהילתי פתוח ודיאלוגי בנושאים אלו.
  5. **צוות קהילה** - צוות אשר נפגש אחת לחודש על מנת ליזום ולתכנן פעילויות קהילתיות שונות, אשר חלקן מיועדות לילדים עצמם, חלקן עבור קהילת כרמים (טיולים ופעילויות לחגים, תמיכה ועזרה הדדית בעת הצורך ועוד) וחלקן פעילויות התורמות לכלל הקהילה (כגון שיתופי פעולה עם קהילת הקשישים בשכונה).
  6. **צוות "שישי הורים"** - צוות אשר אחראי על תכנון, ארגון והוצאה לפועל של סדנאות שישי הורים. הצוות אחראי על גיוס ההורים ושיבוצם, הכנת ההורים לקראת העברת הסדנאות, מעקב אחר התנהלות הסבב וכו'.
  7. **צוות מתנדבים וקשרי חוץ** - צוות אשר מסייע לרכז וללוות את עבודת המתנדבים הרבים שלוקחים חלק במסגרת הלימודית בבי"ס כרמים.
  8. **צוות עיצוב וציוד** - צוות האחראי על תכנון וביצוע פרויקטים הקשורים לעיצוב סביבות הלמידה בביה"ס והשימוש בהן.
  9. **צוות גינון וקיימות** - צוות אשר אחראי על שטחי החוץ, הגינות והחצרות, נושא המיחזור והקיימות וכן ארגון פעילויות שונות בתחום זה ע"פ הצורך.
  10. **צוות כספים וגיוס משאבים** - צוות אשר אחראי על גיוס משאבים ותקצוב פרויקטים או יוזמות בית-ספריות מיוחדות.
  11. **צוות בטיחות** - צוות אשר תפקידו להתבונן יחד עם הצוות החינוכי על מצב הבטיחות והביטחון בבית הספר ובמידת הצורך ליזום פעולות לשיפורם.

מעגל הורים - Being - מפגשי שיח הורים אשר יתקיימו אחת לשלושה שבועות ויעסקו בנושאים ודילמות מגוונות, כגון: לבטים בהורות, דילמות סביב מערכות יחסים בקהילה, מורכבויות שונות שעולות ועוד.

”שישי הורים”

מדובר בפעילות הורית שוטפת המתקיימת בביה”ס בימי שישי במטרה להעמיק את השותפות הקהילתית של ההורים, להעשיר את תכני הלימוד מתוך עולמם האישי והמקצועי של ההורים, ולייצר למידה חווייתית בקבוצות קטנות ורב-גילאיות.

- שישי הורים מורכב משלושה סבבים, כל סבב כולל 4-5 מפגשים עוקבים בימי שישי בין השעות 9:45-8:15.
- בכל סבב תתקיימנה מספר סדנאות מקבילות (בנות 4-5 מפגשים כ”א), המועברות ע”י ההורים בנושאים מגוונים ושונים.
- תאריכי הסבב יקבעו בתחילת השנה וההורים המתנדבים ישוּבְּצוּ בסדנאות לפי רצונם ושיקולי הצוות.
- בתחילת כל סבב, הילדים יבחרו וידרגו את הסדנאות בהם הם מעוניינים להשתתף (לאורך כל הסבב), והצוות ישבץ את הילדים לפי העדפותיהם/ן ומגבלות הסדנאות.
- שישי הורים הינו פורמט הדורש מחוייבות והתמדה מצד ההורים לתקופה ולנושא הנבחר. לא ניתן יהיה לשנות או להפסיק סדנא באמצע הסבב.

פעילויות קהילתיות

כרמים הינה קהילה חינוכית צומחת ומתוך היותה כזו היא מקיימת פעילות קהילתית ענפה, חלקה לאחר שעות הפעילות הפורמליות של בית הספר. צוות קהילה הוא האחראי על תכנון פעילות זו ותכנית הלימודים בביה”ס תומכת בה.

לשם הוצאתן לפועל של הפעילויות הקהילתיות, נדרשת התגייסות ומעורבות פעילה של הורים ומחנכים/ות רבים. בכל פעילות קהילתית יבחרו נציג ההורים ונציג הצוות החינוכי אשר יארגנו את העבודה המשותפת, כולל גיוס מתנדבים, הקמת צוות, תכנון של הפעילות עצמה, השגת התנאים/הציוד הנדרש, פרסום הפעילות והפעלתה.

ימי הולדת קהילתיים

בהתאם לעקרונות הקהילה, מתקיימים בביה”ס אחת לחודש (בימי ו’ בשעות הבוקר) ימי הולדת משותפים ל”ילדי החודש”, בתאריכים שיפורסמו מראש ע”י הצוות. הפעילות של ימי ההולדת היא באחריות הורי החודש ובתיאום עם הצוות החינוכי, באופן צנוע (אך משמעותי) התואם את רוח ביה”ס ומבוסס על מערכות יחסים משמעותיות. אירועים מחוץ לשעות ביה”ס: ברור לכל כי מסמך זה אינו מתיימר להתערב בחופש הפרט של כל משפחה, אשר יכולה לבחור לחגוג את יום ההולדת של ילדיה כטוב בעינייה. עם זאת, מומלץ כי גם באירועים שיערכו מחוץ לבית הספר (באם יערכו כאלו), ישמרו עקרונות של צניעות, בדגש על מערכות יחסים משמעותיות, קהילתיות וקבלת השונה (כדי שלא יוצר מצב של הדרת ילדים). ניתן לבחור בין מסיבת יום הולדת מצומצמת הכוללת עד 5 ילדים, או הזמנת כלל שכבת הילדים. בכל מקרה, אין לחלק הזמנות אישיות למסיבה מצומצמת בשטח בית הספר.

ציוד לימודי

מתוך עקרונות של קהילתיות ושותפות, יש חשיבות רבה לשמור על המסורת של קניית הציוד הבית ספרי (ספרי לימוד וציוד מתכלה) באופן מרוכז (חלקו בשימוש משותף וחלקו בשימוש אישי), הן במטרה להוזיל עלויות והן במטרה למנוע עיסוק מיותר של הילדים בחומרנות ומותגים.